

Tõrva Vallavalitsusele
Kevade 1, TÕRVA
68605

6. september 2022

Riidaja Põhikooli lastevanemate ettepanekud „Tõrva valla haridus- ja noortevaldkonna arengukava 2030“ eelnõu muutmiseks koos selgitustega

Sissejuhatus

Riidaja kool on stabiilse õpilaste ja laste arvuga tugev maapiirkonna lasteaed-põhikool. Lapsevanemad ja õpilased väärtustavad kõrgelt kooli avatud ja positiivset ning turvalist õpikeskkonda. Kooli igapäevane tegevus on tihedalt seotud kogukonna jätkusuutlikkusega. Eelnevat mõtet rõhutatakse ka vallavalitsuse planeeritavas valdkondliku arengukava sissejuhatuses:

“...Haridus on kohalike omavalitsuste (KOV) jaoks prioriteetne teema, kuna see on aluseks kohaliku elu ning teenuste korraldamisel ning kogukonna hoidmisel ja arendamisel. Samuti on valdkond KOVide jaoks eelarve vaates selgelt kõige suurema osakaaluga. Seega on oluline määratleda selged sihid, mida hariduses soovitakse saavutada ning mis võtavad seejuures arvesse nii kohalikku toimekeskkonda kui ka väliskeskkonna suundumusi...”

Käesolevaga teevad Riidaja kooli lapsevanemad, vilistlased ja kogukonna liikmed ettepaneku Tõrva valla haridusvaldkonna arengukavas muuta ajakava ja hinnata olukorda ning säilitada veel ühes õppeasutuses, peale Tõrva Gümnaasiumi, põhihariduse omandamise võimalus (allkirjade leht Lisa 1).

Valdkonniti toome välja järgmised põhjendused:

Ülalpidamiskulud ja ruumide kompaktsus

Taristu mõistes ei vaja Riidaja õppehoone lähiaastatel suuri investeeringuid. Võrreldes teiste valla koolidega on Riidajas kulutused hoone ülalpidamisele märkimisväärselt madalad, seega on üldpinda kasutatud optimaalselt. Nii lasteaias kui ka koolis on ruutmeetrite arv ühe lapse/õpilase kohta kogu valla mõistes üks madalamaid. Lähitulevikus puudub vajadus hoone kohaldamiseks tegeliku õpilaste arvuga. Vallavalitsuse kavatsus säilitada piirkonnas lasteaed ja I kooliaste ei annaks hoone ülalpidamise kokkuhoiu mõistes suurt efekti. Samaaegselt õppetööga on keeruline kavandada ka muid tegevusi (nt ruumide rentimine mõnele ettevõttele v MTÜ-le).

Lasteaed

Arengukavas on analüüsitud lasteaia laste arve (tabel 4 lk 8), millest nähtub, et meie valla lapsed käivad ka mujal lasteaedades. Põdrala piirkonnas on see arv 3. Piirkonda on soovinud veel tulla elama mitmed pered, kuid lasteaiakohtade puudusel on valikud langenud teiste maapiirkondade kasuks.

Riidaja põhikooli lasteaia liitühendas õppimine toetab igati lapsi üleminekul kooli, kus õpe on juba praegu üle 15 aasta toimunud liitklassides. Riidaja piirkonna eripära on valdav suurte perede osakaal, seega on lapsevanemaid vähe aga lapsi palju. See omakorda tähendab pidevat

juurdekasvu ka õpilaste arvus ning hoiab elu hajaasustuspiirkondades. Siinkohal on oluline märkida, et lasteaias kohatasu on vallas üks madalamaid (lk 22).

Põhikool

Riidaja koolis on viimased aastad õpilaste arv olnud stabiilne ja just käesoleval õppeaastal tõusnud. Kooli poolt tehtud analüüside põhjal püsib see arv samal tasemel ka järgmisel kolmel õppeaastal. 65 last ja õpilast maapiirkonna õppeasutuses on meie hinnangul lähiaastate kontekstis igati jätkusuutlik.

“Möödunud kuue aasta jooksul on õpilaste arv Tõrva ja Riidaja koolis püsinud stabiilne. Ala ja Hummuli koolis on see aga vähenenud enam kui kümne võrra” (lk 9).

“Vaadates kodupiirkonna koolis õppijate osakaalu kooliastmete lõikes on näha, et kõige paiksemad on üldjuhul esimese kooliastme õpilased... Riidajas on kodukohakooli valik läbi astmete sarnane...” (lk 11).

Kui kool jätkab ainult esimese kooliastmega, kaasneb sellega väga suur risk, et lapsi liigub piirkonnast ära nii lasteaias kui ka kooli osast. Maakoolides käivad pered eelistavad enamasti väiksemaid koolikeskkondi. Kuna käesoleva arengukava põhjal jääks Tõrva valda vaid üks põhiharidust andev õppeasutus, siis alternatiivi otsinguil liigutakse pigem naabervaldadesse, mis tähendab stabiilset pearaha väljavoolu hariduse eelarvest. Riidaja Põhikoolis vajab käesoleval õppeaastal erinevat tuge 8,5% õpilastest, eripedagoogilisi kompetentse omab kaks õpetajat. Seega on Riidaja koolis võimalik individuaalsemalt toetada kõiki neid õpilasi, kes jääksid suuremates koolides tugispetsialistide vähesuse tõttu ilma vajalikust tähelepanust ja toetamisest.

Õpetajate keskmine vanus ja kvalifikatsioon

Riidaja Põhikoolis ei tööta pensioniealisi õpetajaid. Kooli tugevuseks on püsiv ja pädev ühtse meeskonnana töötav pedagoogiline kaader, kellel on ühised väärtushinnangud ning ühine nägemus piirkonna arengu osas. See faktor omab olulist tähtsust kooli arengus ja jätkusuutlikus õpikeskkonnas.

Kooli seos kogukonna arengu ja jätkusuutlikusega

Kooli roll piirkonnas tegutseva noortetoa, kultuurimaja, raamatukogu ja muu huvitegevusega on väga suur. Õpilaste ümberasumine valla keskusesse seab ohtu nimetatud asutuste jätkusuutlikkuse. Formaalne ja mitteformaalne haridus seob kohaliku kogukonna üheks tervikuks.

Lisaks eeltoodule on koolil kandev roll piirkonna kultuuripärandi säilitamisel (Helme piirkonna käsitöö, rahvamuusika, kombed jm).

Riidaja Põhikooli lastevanemate hinnang arengukava koostamise protsessile

Kuigi haridusvaldkonna arengukava koostamisega tehti algust juba kolm aastat tagasi ning käesoleval kevadel olid ka huvirühmad kaasatud aruteludesse, oleksid Riidaja kooli lastevanemad rohkem tahtnud kaasa rääkida enne arengukava valmimist. Ilma praeguse seatud ajasurveta oleks valla koolivõrgu planeerimine olnud pisut konstruktiivsem ja koostöövalmidus kõrgem. Suurema muudatuse elluviimine eeldanuks teadlikku ja etapilist tegutsemist ja selget kommunikatsiooniplaani.

Lisaks toome kõrvale ka Tõrva valla varasemalt tellitud uuringu ja kava „Tõrva valla hariduse arengukava 2020-2025“, mille osas koostas ettepanekud Helina Kibar:

“Riidaja ja Hummuli säilimine 6- klassilise algkoolina. Kuue klassi puhul ei ole kindel, et tekib gümnaasiumile rohkem järelkasvu, õppekvaliteet võib langeda, kuna õpetajate koormus sunnib õpetajaid lahkuma. Õpilaste arv koolides tõenäoliselt väheneb kuna, kuna 7-9. klass peab ikka mujale liikuma ning seega tõenäoliselt otsustakse juba varem mujale liikuda. Oht põhikoolide hääbumisele. Kuna tõenäoliselt otsustab suur osa lapsevanemaid panna juba varem lapsi Tõrva Gümnaasiumi, siis on võimalik ka rohkem õppijaid gümnaasiumiastmesse suunata. Tõrva vajab lisaruume ja personali (ca 50 õpilast tuleb juurde 7-9 klass 2020- 2022, ca 30 2022- 2025). Kuna erivajadustega laste arv kasvab ja väga paljudele lastele ei sobi suured koolid ja klassid, siis võib juhtuda, et otsitakse väikekoole väljaspool valda. Seega on oluline Tõrva Gümnaasiumi mainekujundus ja turundus lapsevanematele, mis omakorda toob juurde väikeklasside arvu kasvu ja personalivajaduse suurenemise.”

Toome näiteid kehtivast valla arengukavast, mis on selgelt vastuolus kavandatava haridusvaldkonna kavaga.

- “Põhikooliealistele lastele luuakse võimalus põhihariduse omandamiseks kodulähedases koolis” (Tõrva valla arengukava 2020-2025, lk 16).
- “Maaelu propageerimine, soodustada linnast valda elama asumist (näit MTÜ Tule Maale)” (lk 38).
- “Noorte kodukohatunnetuse süvendamisele kaasaaitamine, noorte tagasirändeks soodsate tingimuste loomine” (lk 38).

Perioodil 2016-2021 on kuni 6-aastaste rändesaldo olnud negatiivne, vallast on lahkunud 45 last enam kui saabunud. Neist 20 Helme, 15 Hummuli ja 11 Põdrala piirkonnast. Kaheteist lapse võrra on olnud negatiivne ka põhikoolieas laste (7-15 eluaastat) rändesaldo, seda just Helme piirkonna arvelt. Hummuli ja Põdrala piirkonda on lapsi viiekonna võrra lisandunud. (Tõrva valla haridus- ja noortevaldkonna arengukava 2030, lk 32)

Hoolimata sellest, et valdade ühinemise järel on tekkinud üks suur vald, haridusvõrk toimib endiselt väikeste piirkondade keskselt. Ühelt poolt on see oluline kogukonna hoidmiseks igas valla paikkonnas, aga kvaliteetse, iga õppija vajadusi toetava elukestva õppe ja toimiva nüüdisaegse hariduse rakendamiseks on vältimatu teha piirkonnas koostööd. Kuigi igas asutuses on pädev juht, siis koostöö haridusasutuste vahel on nõrk, info ei liigu erinevate sihtgruppide vahel ja haridusasutuste tegevusest puudub vallal ülevaade. Igaüks toimetab enda asutuses oma parema äranägemise järgi ja laiem ülevaade haridusvaldkonnast nii andmete kui ka sisuliste küsimuste osas puudub (Sama, lk 27).

Toome näite hiljutisest rändest - 2022.a augustis kolis Riidaja Põhikooli lähedusse 6lapseline pere- 4 last jätkavad õpinguid Riidaja Põhikoolis, 2 last käivad Riidaja lasteaias.

Kokkuvõttes loodame, et vallavalitsusega koostöös suudame kasvatada ka Riidaja piirkonnas elanikkonda ning säilitada Riidaja Põhikoolis hariduseandmise võimaluse, sest see on just eeltingimus, mis tooks noored pered maale elama.

Ettepanekud on koostatud ühiselt Riidaja lastevanemate, vilistlaste ja kogukonnaliikmete poolt.